

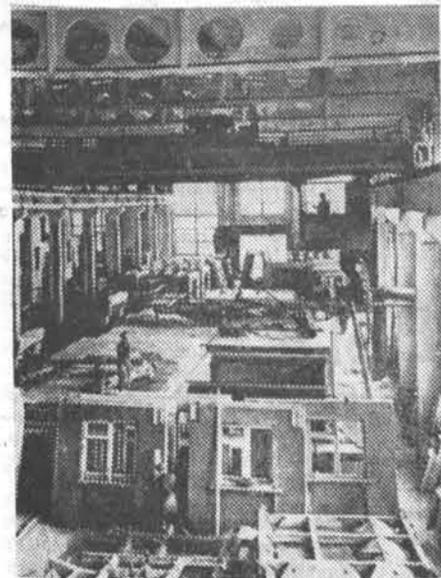
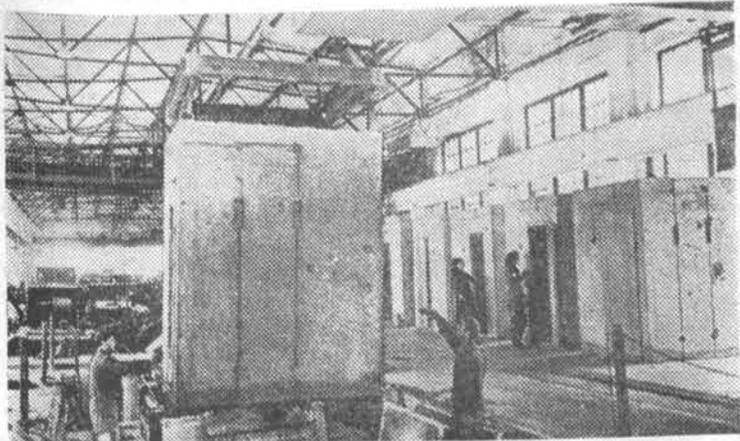
Голас РАДЗІМЫ

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ КАМІТЭТА ЗА ВЯРТАННЕ НА РАДЗІМУ І РАЗВІЦЦЕ КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЕЙ З СУАЧЫННІКАМІ

№ 40 (525)

Май 1961 г.

Год выдання 7-ы



На Магілёўскім заводзе жалезабетонных вырабай уступіў у строй цэх буйнапанельнага домабудавання. Ужо ў гэтым годзе ён выпусціць буйнапанельных канструкцый агульнай плошчай у 17,5 тысяч квадратных метраў. У наступным годзе цэх дасягне практычнай магутнасці і будзе выпускаць штогод канструкцый для будаўніцтва дамоў агульнай плошчай у 35 тысяч квадратных метраў.

ПЕСНЯ ЗБЛІЖАЕ НАРОДЫ

Дзяржаўная акадэмічная харавая капэла БССР карыстаецца вялікай папулярнасцю ў нашай рэспубліцы і за яе межамі. І ўсё ж мы хваліліся, калі наш калектыў рыхтаваўся да гастролі па Татарскай, Марыйскай, Удмурцкай, Мардоўскай і Чувашскай аўтаномных прыволжскіх рэспубліках, дзе нам прадстаяла выступаць упершыню.

— Ці спадабаюцца нашы песні? Ці зразумелай будзе наша беларуская мова прыволжскім народам? — сумняваліся некаторыя артысты.

Аднак мастацкі кіраўнік капэ-



ДАПАМОГА БЕСКАРЫСЛІВАЯ, БРАТНЯ

Новая форма міжнародных адносін паміж СССР і краінамі Азіі, Афрыкі і Лацінскай Амерыкі, якія заваявалі палітычную самастойнасць, — эканамічнае і тэхнічнае садзеянне ў стварэнні нацыянальнай эканомікі гэтых краін, — усё больш паспяхова развіваецца з году ў год.

У сучасны момант Савецкі Саюз аказвае тэхнічнае садзеянне ў будаўніцтве каля 350 прамысловых прадпрыемстваў і іншых аб'ектаў 20 эканамічна слабаразвітым краінам. Пры дапамозе СССР ствараюцца галоўным чынам прадпрыемствы вядучых галін сучаснай індустрыі, наяўнасць якіх забяспечвае эканамічную незалежнасць. СССР абавязваецца дапамагчы пабудаваць у розных краінах 30 прадпрыемстваў чорнай і каларовай металургіі, горнаруднай і вугальнай прамысловасці, 20 машынабудаўнічых і металаапрацоўчых заводаў, 15 нафтавых і хімічных прадпрыемстваў, каля 20 буйных электрастанцый.

Супрацоўніцтва Савецкага Саюза з эканамічна слабаразвітымі краінамі развіваецца на аснове раўнапраўя і ўзаемнай паварі суверэннасці. СССР не ставіць ніякіх палітычных, ваенных або іншых умоў пры аказанні дапамогі, не шукае для сябе ніякіх пераваг, не становіцца ўласнікам і не атрымлівае прыбыткаў ад прадпрыемстваў, пабудаваных пры яго садзеянні. Працэнты, якія выплачваюцца па савецкіх крэдытах, у два з лішнім разы ніжэй за тыя, якія звычайна бяруцца па крэдытах капіталістычных краін і фірм.

Наколькі эфектыўная савецкая дапамога ва ўздыме нацыянальнай эканомікі слабаразвітых краін, пераканальна гаворыць, напрыклад, супрацоўніцтва СССР з Індыяй — у Азіі, з ААР і іншымі дзяржавамі — у Афрыцы, з Кубай — у Лацінскай Амерыцы.

Савецкі Саюз аказвае садзеянне Індыі ў будаўніцтве 32 прадпрыемстваў і аб'ектаў. Сума прадастаўленых ёй крэдытаў перавышае 720 мільёнаў новых валютных рублёў. У Індыі будзе пабудаваны завод цяжкага машынабудавання, штогадовай прадукцыі якога дастаткова для аснашчэння металургічнага прадпрыемства магутнасцю адзін мільён тон сталі.

Вялікую дапамогу аказвае СССР Аб'яднанай Арабскай Рэспубліцы. Уся эканоміка Егі-

пецкага раёна ААР будзе карэнным чынам пераўтворана пасля збудавання высотнай Асуанскай пласціны на Ніле. Буйнейшае ў свеце вадасховішча, якое ўзнікне тут, дазволіць пашырыць плошчу арашаемых зямель у Егіпце на 30 працэнтаў і забяспечыць дастатковую колькасць вады для патрэб сельскай гаспадаркі нават у гады засухі.

Усяго ў ААР савецкія арганізацыі будуць аказваць тэхнічнае садзеянне ў будаўніцтве каля 100 прамысловых, сельскагаспадарчых і іншых аб'ектаў.

Нядаўна Савецкі Саюз стаў дапамагаць у стварэнні незалежнай нацыянальнай эканомікі рэвалюцыйнай Кубе.

Апрача эканамічнага і тэхнічнага супрацоўніцтва са слабаразвітымі краінамі па двухбаковых пагадненнях, Савецкі Саюз аказвае ім таксама дапамогу ў развіцці нацыянальнай эканомікі і культуры праз Арганізацыю Аб'яднаных Нацый.

С. СКАЧКОУ,
старшыня Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў СССР па знешніх эканамічных сув'язях

лы народны артыст СССР Р. Шырма запэўніў:

— Зразумеюць і мову нашу і песні. Бо песні збліжаюць народы Савецкай краіны, якія сумесна будуць светлае камуністычнае заўтра.

Першы канцэрт капэлы адбыўся ў сталіцы Татарскай рэспублікі — у старажытнай Казані. Пасля канцэрта нашых спевакоў прышлі вітаць студэнты дзяржаўнай кансерваторыі на чале з дэканам дырыжорскага факультэта заслужаным дзеячом мастацтва

Татарскай АССР С. Казачковым. Ён выказаў сваё захапленне беларускімі народнымі песнямі і пажадаў набыць іх. У знак дружбы прадстаўнікі татарскай музычнай грамадскай падарылі капэле некалькі зборнікаў сваіх нацыянальных песень. Пасля Казані наш творчы калектыў выступіў у сталіцы Удмурцкай рэспублікі Іжаўску.

З кожным днём наша гастрольная паездка рабілася ўсё больш цікавай. Мы наведалі горад Марыйскай рэспублікі Йошкар-Ала, сталіцу Мардоўскай рэспублікі Саранск, а таксама гарады Канаш і Чэбаксары Чувашскай рэспублікі.

Вельмі сардэчнай была творчая сустрэча Беларускай капэлы з працоўнымі сталіцы Чувашыі. У вялікую залу філармоніі, дзе адбываўся канцэрт, прышлі артысты Чувашскага хору, каб прывітаць нас па старадаўняму звычайу хлебам і соллю.

Ад імя гаспадароў выступіў дырэктар філармоніі П. Ванюшын.

— Слухаючы беларускія песні, — сказаў ён, — бачыш ваш цудоўны край блакітных азёр і рэк, вашы дубровы і пушчы, ваш гераічны народ.

Прысутныя на канцэрце двойчы прымусілі нас праспяваць чувашскую песню «Пра зайку», выкананую намі на чувашскай мове.

Перад намі стаяла задача — шырэй пазнаёміць братнія народы Савецкага Паволжжа з беларускім нацыянальным музычным мастацтвам. Канцэртная праграма пачыналася гераічнай кантатай А. Багатырова «Леніну слава» (словы Я. Коласа), у якой ушляхляцоўвае наша Камуністычная партыя і яе заснавальнік Ул. І. Ленін, наш вялікі савецкі народ. Мы выконвалі многа беларускіх народных песень, песень пра гераічных партызан, якія змагаліся ў цяжкія гады вайны супраць фашысцкіх захопнікаў. Ледазь не танцавала ўся зала, слухаючы заборную, жыццярэдасную песню С. Палонскага «Вечарынка ў калгасе» на словы Я. Купалы.

Дзе б мы ні выступалі, нас усюды сустракалі дружалюбна, пабратэрску. Надоўга застанецца ў памяці гэта выдатная гастрольная паездка, якая з'явілася вялікім і яркім сьвяткам дружбы беларускага народа з іншымі народамі нашай Айчыны.

Міхаіл ШУМАНСКІ,
саліст Акадэмічнай харавой капэлы БССР, заслужаны артыст рэспублікі.



Гэта было ў 1928 годзе, напярэдадні святкавання 11-й гадавіны Вялікага Кастрычніка. На завод «Камунар» — цяпер Мінскі станкабудаўнічы завод імя Кірава — прыбыў нямецкі рабочы камуніст Карл Фершт. Ён прывёз і на ўрачыстым мітынгу ўручыў калектыву прадпрыемства Чырвоны сцяг рабочых горада Рула. У адказ мінскія рабочыя перадалі прадстаўніку рэвалюцыйных антыфашысцкіх сіл Германіі Фершту свой Чырвоны сцяг з надпісамі на беларускай і рускай мовах. Ён быў шчасліва дастаўлены ў Рул і перададзены камуністам.

Яць год — з 1928 па 1933 год — сцяг кіраўцаў адкрыта выносіўся на дэманстрацыі рэвалюцыйных рабочых Рула. Сцяганосцам заўсёды быў Карл Пашэр. Пасля захопу ўлады гітлераўцамі на кватэры рабочага 17 раз рабіліся вобскі. Фашысты спрабавалі напасці на след Чырвонага сцяга бальшавікоў. Пашэры сцягджалі, што яго спалілі. Гэтую версію муж і жонка пацвердзілі таксама на судзе.

Дзе ён быў на самай справе, ведаў толькі Вілі Штэйн. У небяспечны час ён перадаў савецкі сцяг баявому таварышу па партыі Эдмунду Рауху. Сцяг зашыў ў падушачку для канапы, дзе ён пралажаў цэлыя дванаццаць год. З прыходам савецкіх войск яго зноў у дні вялікіх свят і дэманстрацый сталі выносіць на вуліцы Рула. Як і раней, яго нязменным захавальнікам і сцяганосцам застаўся Карл Пашэр.

28 красавіка на завод імя Кірава прыехала група нямецкіх рабочых. Госці прывезлі ў падураку калектыву прадпрыемства новы сцяг і баявы сцяг рабочых завода «Камунар», які яны з вялікай адвагай выратавалі. Яны пранеслі яго на першамайскай дэманстрацыі мінчан, а пасля свята павезлі зноў у Цюрынгію.

На здымку: ветэраны завода імя Кірава і нямецкія рабочыя горада Рула ля выратаванага сцяга.

Фота В. Лупейкі.

ЗАРА ПРЫАЗЕР'Я

Будоўля да незапавальнасці змяніла пейзаж Прыазер'я. Там, дзе раней над ахутанымі туманамі балотнымі астраўкамі зрэдку праліталі крыжанкі ды плакалі кулікі, зараз пралігаюць трасы каналаў, узвышаюцца дамы, магазіны і мноства іншых новабудоваў будучага гарадка энергетыкаў.

Дыханне вялікай будовы адчуваецца здалёку. Яно — у водблісках электразваркі, у рокаце аўтамашын, цягачоў, бульдозераў і пад'ёмных кранаў. Чым бліжэй да прамысловай пляцоўкі, тым мацней гул, бразганне і рокат. І, нарэшце, усё гэта зліваецца ў магутную сімфонію натхнёнай працы.

Калектыў прамысловага ўчастка вырашыў жыць і працаваць па камуністычнаму. Уступішы ва ўсенароднае сацыялістычнае саборніцтва за дастойную сустрэчу XXII з'езда КПСС, ён даў слова закончыць будаўніча-мантажныя работы і падрыхтаваць тэхналагічнае абсталяванне першага блоку ДРЭС да пускавога перыяду.

Начальнік будаўнічага ўчастка Мікалай Лявонцэвіч Рудабелц расказвае:

— Працоўнае напружанне на нашым участку з дня ў дзень нарастае. Зараз комплексная бригада Іосіфа Варатніцкага і Валянціна Часновіча рыхтуюць фронт работ для калектываў, якія вядуць мантаж галоўнага корпуса і топкавай часткі катла.

Будаўнікі літаральна даражаць кожнай хвілінай. Усе бригады перакрываюць зменныя заданні. Асабліва добра працуе бригада Кузьмы Чалава. План мінулага года яна перавыканала амаль у паўтара раза. Бригада абавязалася сустрэць дзень адкрыцця чарговага XXII з'езда КПСС завяршэннем гадавога задання. Па ўсяму відаць, яна з гонарам стрымае слова.

Зборку каркаса будынка га-

лоўнага корпуса вядуць у дзве змены бригады Івана Леўкіна і Сяргея Троцкага. Народ падабраўся вопытны, бывалы, большасці давялося ўдзельнічаць у стварэнні многіх новабудоваў краіны.

Іван Леўкін будаваў жылыя дамы ў шахцёрскай Горлаўцы, манціраваў катлы некалькіх электрастанцый. Аднавядоўць бригадзіру і ўсе 10 мантажнікаў. Паглядзіш, як яны працуюць, і хочацца сказаць: так, гэтыя хлопцы ведаюць сваю справу, ім не ўпершыню ўзводзіць такія гмахі.

Кішчы работа і на пляцоўцы ўзбуйнення зборачнага жалезабетону. Сюды паступаюць элементы калон, ферм, балкі, стойкі, панелі і г. д. Добра працуе тут комплексная бригада Сяргея Ялізава, а таксама машыністы Віктар Грынкевіч і Фаіна Кандрашэвіч.

А па суседству кранаўшчыні, слесары і электразваршчыні вядуць зборку прасторавых блокаў каркаса катла. Тон у рабоце задае бригада Міхаіла Марцухіна, якой яшчэ на будаўніцтве Ангарскай ДРЭС было прысвоена званне калектыву камуністычнай працы.

Спoryдца справа і ў бригадзе Фёдора Гурава. За кароткі тэрмін яна зманціравала казлавы кран для пад'ёму звенняў каркаса катла і ў сучасны момант манціруе кран для машынай залы ДРЭС. Бригада значна перавыконвае зменныя заданні.

Куды ні пойдзеш, на якім участку ні пабываш — усюды адчуваецца вялікі працоўны запал. І таму мацнее ўпэўненасць, што хутка, вельмі хутка невычарпальная энергія будаўнікоў зазьяе агнямі новага беларускага электрагіганта. Над Прыазер'ем займаецца чудоўная зара-

Н. ЧАРНЯЕУ.

У 70 разоў хутчэй

ВІЦЕБСК. На заводзе жалезабетонных канструкцый і будаўніцтваў уведзены ў эксплуатацыю новы наждачна-шліфавальны станок, прызначаны для зачысткі стыкаў арматуры. Ён просты на канструкцыі, зручны ў эксплуатацыі. Яго абслугоў-

вае адзін чалавек. Раней гэтая аперацыя выконвалася шліфавальнай машынкай і на апрацоўку стыку затрачвалася 47 мінут. Выкарыстанне новага станка дало магчымасць апрацоўваць стык за 40 секунд.

ТАК ВА ЎСІХ ВЁСКАХ

Мне хочацца раска- заць вам, паважаныя суайчыннікі, аб жыцці адной са шматлікіх вёсак Гродзенскай вобласці, аб яе мінулым і сучасным, аб тым, як працуюць тут сяляне, аб тым, як яны будуюць сваю запаветную будучыню — камунізм. Расказ пойдзе аб вёсцы Вялікія Эйсмонта Берастовіцкага раёна. Чаму іменна аб гэтай вёсцы? Ды таму, што, як і многія іншыя вёскі Гродзеншчыны, да 1939 года, гэта быў адзін з бяднейшых населеных пунктаў, а ў гады гітлераўскай акупацыі Вялікія Эйсмонта і наваколныя вёскі былі часткова спалены, многія жыхары расстреляны.

Уявіце сабе такую карціну. На невялікім узгорку стаіць касцёл, крыху далей — асабліва памешчыка Марозаўскага, а вакол, нібы гнёзды ластавачак, тут і там — пахлелыя хаткі з саламянымі дахамі. Куды ні глянь — галеча, нястачы. Калі і быў добры дом, дык толькі ў памешчыка Марозаўскага. Да яго мы і напаніччыву хадзілі. Ну, а цяпер нашы

Эйсмонта сталі як горад. Гэта ўсё пабудавана за гады Савецкай улады. І зроблена ўсё дзякуючы калгасу. Памятаю, калі калгас толькі арганізоўваўся, былі людзі, якія баяліся ўступіць у яго. Я першым уступіў у калгас. І не шкадую. Цяпер з нашага калгаса і сілай нікога не выганіш, таму што ўсе калгаснікі жывуць багата. Зайдзіце ў любы дом: у кожнага поўна зерня, ёсць сала, мяса, наогул усё, што трэба. Многім калгаснікам дамы пабудаваны за кошт арцелі. Вось і мне калгас пабудоваў новы дом з чатырох пакояў. Калі б мой бацька паглядзеў гэты дом зараз, ён, напэўна, сказаў бы, што я стаў памешчыкам.

А як змянілася наша вёска! За гады Савецкай улады ў Эйсмонтах вырас вялікі і прыгожы пасёлак. Роўнымі лініямі выстраіліся вялікія, светлыя дамы калгаснікаў, кожны дом акружаны фруктовым садамі. У цэнтры пасёлка ўзвышаецца белы, з маціўнымі калонамі будынак, на якім накрэслены словы: «Палац

культуры калгаса «Гвардыя». А побач — школы, бальніца, магазіны, паштовае аддзяленне. Па вуліцах тут і там мільгаюць прыгожыя аўтобусы, легкавыя машыны. Зараз вельмі цяжка адрозніць, адкуль той ці іншы чалавек — з вёскі ці з горада. Усе добра апрануты.

Некалькі гадоў таму назад мы абралі старшынёй калгаса Андрэя Максімавіча Варанецкага. Ён беларус, вырас у гэтых краях, скончыў інстытут і выказаў жаданне працаваць у калгасе. Гэта — вопытны гаспадар, спецыяліст. Таму ніхто не здзіўляецца, што ад старых Эйсмонтаў у нас не засталася і следу.

Аднак гэта ўжо пройдзены этап. Зараз мы намячаем шырокае будаўніцтва. У 1961 годзе мы пачнем будаўніцтва вялікага аграгарада. Усе дамы ў ім будуць каменныя. Будуць пабудаваны таксама дзіцячы сад, дзіцячыя яслі, калгасны радзільны дом і многае іншае. Усяго ў гэ-



ВЕСНАВЫЯ НАТАТКІ

роды машын, тралейбусы, якія запоўнілі ўсе тры пралёты пад Заходнім мостам.

Турыст уражаны. Ён чакаў, што ўбачыць звычайныя вулічкі, адноўленыя пасля вайны старыя каробкі дамоў. У памяці ў яго засталіся прамочаныя дзёгцем боты, стракатыя саматканыя паясы... Пра лапці ён ужо не ўпамінае.

Дзёгаць жыцця адышоў у беззваротнае мінулае. Мінск сустракае амаль дзевяцісотую вясну ў новым убранні светлых і чыстых фасадаў, асфальтавых вуліц, плошчаў.

Горад у цэлым — гэта жывы арганізм, які абнаўляецца кожную вясну. Вуліцы і двары скінулі з сябе снежнае покрыва, горад папрыгажэў, зрабіўся святлейшы, чысцейшы, веселейшы.

Мінчане лічаць за лешае адлегласць у тры або чатыры тралейбусныя прыпынкі ісці пешкі, а не ехаць. Прайдземся і мы. Пачнем хоць бы з вёскі Губернатарскай вуліцы, цяпер Ленінскай. Прыгожая вуліца. Карцінная галерэя, новыя адміністрацыйныя будынкі, чудоўныя жылыя дамы, магазіны... Дзяўчаты ў элегантных жакетах і лёгкіх паліто, хлопцы ў модных касцюмах з фо-

таапаратамі ў руках (паветра вясной празрыстае, хораша ў гэты час фатаграфавачы). У Мінску ўмеюць з густам апра- нацца.

Сам горад носіць сучаснае «адзенне» — радуець вока вітрыны магазінаў, вулічныя афішы і стэнды, шклянныя кіёскі, неонавыя агні. За апошні час на праспекце Сталіна і іншых вуліцах прыкметна папрыгажэлі вітрыны магазінаў. Безжыццёвая бутафорыя з пап'е-машэ і гліны выкінута і заменена маляўнічымі, накідамі, дасціпным мантажам. Тут табе і рэклама, і лёгкі гумар, і проста добрае ўпрыгожанне дома, вуліцы, горада.

Мінск многа бачыў на сваім вяку, пачынаючы з 1067 года — часу міжусобных баёў рускіх князёў на рацэ Нямізе. Пасля вайны, заснаванае ля месца ўпадзення Нямігі ў Свіслач, к 1913 году ператварылася ў горад. Да пачатку цяперашняга стагоддзя гэта быў горад рамеснікаў, гандляроў. У рацэ Нямізе мінчане бралі ваду для ўжывання ў ежу, таму, што «...туды яшчэ не пранікала гарадская вадаправодная сетка», як сведчыць доктар С. Урванцаў у «Нарысе санітарнага стану Мінска 1907 года».

Да першай сусветнай вайны ў Мінску было пракладзена толькі 16 кіламетраў вадаправодных труб. Аб іншых сетках і гутаркі тады не маглі быць. Варта параўнаць з сучасным добраўпарадкаваннем горада: калі цяпер выцягнуць у адну лінію толькі вулічныя падземныя трубы Мінска, то гэтай лініі хопіць, каб злучыць ён наш горад з Масквой. Аб асфальтаваных дарогах, тротуарах, электрагаспадарцы, тэлефоне і многім іншым мы ўжо не гаворым.

Вырас родны Мінск, які перажыў у апошнюю вайну катастрафічны разбурэнні. Падобна казанчому феніксу горад паўстаў з руін і попелу і хутка расце, прыгажэе. Старажытны Мінск малады і чудоўны, як сама вясна.

Светлы горад, перадавая культура, новае жыццё — гэта сённяшні дзень. Рамізінікі, лапці, трактары, начлечныя прытулкі, гразь — гэта гісторыя.

С. КУСТАНОВІЧ.

НА ЗДЫМКУ: чайкі над Свіслаччу.

Фота Л. ЧУРКО.

«УЦЯКАЧ З СІБІРЫ»

Некалькі тыдняў назад у маленькім гарадку Эленберг у Баварыі (Заходняя Германія) з'явіўся Франц Бахмайер, «які толькі што ўцёк з рускага палону». Не пытаючыся ніякіх дакументаў (якія могуць быць дакументы ва «ўцёкача з Сібіры?»), мясцовыя ўлады прынялі яго з распасцёртымі абдымкамі. Карэспандэнты газеты, радыё, тэлебачання і кінахронікі літаральна асаджалі «ўцёкача». Бахмайер расказваў так многа жахаў пра жыццё нямецкіх ваеннапалонных, якія нібы яшчэ застаюцца ў Сібіры, што ў карэспандэнтаў не з'явілася ніякага сумнення ў праўдзівасці яго слоў.

«Вярнуўшыся з Сібіры», ён без цяжкасці пераканаў наймогшчых далёкіх сваякоў і знаёмых (усе яго блізкія загінулі ў час вайны), што твар, які змяніўся, і вонкавы вы-

гляд — гэта вынік амаль дваццацігадовага жыцця ў «гэтай жахлівай краіне». І калі адзін са сваякоў, які ведаў Бахмайера ў маленстве, спытаў, чаму яго блакітныя вочы сталі чорнымі, ён, не бянэжачыся, адказаў: «Рускія трымалі нас у поўнай цемры, таму вочы і пацарнелі».

Заявы Бахмайера прышліся па густу аматарам «халоднай вайны». Слава «ўцёкача з-за жалезнай заслоны» хутка расла, ганарары за выступленні ўсё павялічваліся, пакуль аднойчы гэтая мыльная бурбалка не лопнула. Як паведаміла газета «Морген», адзін з паліцэйскіх чыноўнікаў, які шукаў крымінальнага злачынцу Рудольфа Вільдтнера, што ўцёк нядаўна з Дортмундскай турмы, пазнаў яго ў час прагляду кінахронікі. «Уцёкач з Сібіры» зноў у Дортмундскай турме.

Паважаная рэдакцыя газеты «Голас Радзімы»!

Я вашу газету атрымліваю ўжо тры гады, але вам не напісаў ні аднаго пісьма і не падзякаваў за газету. Чаму? А таму, што я чалавек малапісьменны і саромейся пісаць з памылкамі. Але сягоння, 29.IV. 1961 г., я атрымаў ваши газеты нумары 15, 16, 17 (500, 501, 502), чытаю і бачу фатаграфіі гэтых людзей, якія працуюць у рэдакцыі «Голасу Радзімы». І я іх газеты атрымліваю і не напісаў ні аднаго пісьма і не падзякаваў ім за газету. Падумаў я і вось вырашыў напісаць, як магу. Вы людзі пісьменныя, разбераце.

Па-першае, ад усяго сэрца вам дзякую за вашу газету, што вы мне прыслалі. Яна мяне на чужыне падтрымлівае маральна. Я, калі прыходжу з работы, то ў першую чаргу іду да паштовай скрынкі і гляджу пісьма, а калі ёсць газета, дык адразу адкрываю і чытаю яе. Я думаю: людзі жывуць у сябе на Радзіме, і я ім зайздросціць, а мы тут, праўду кажучы, не жывём, а мучымся.

Я жыву ў Беларусі — Мінская вобласць, Слуцкі раён, вёска Чалевічы. У час другой сусветнай вайны я быў уцягнуты ў так званыя паліцэйскія атрады. Сілаю мяне і іншых прымусіў ісці туды староста вёскі Цыкач Іосіп. Калі падыходзіла Савецкая Армія, я падаўся на Захад. Проста сказаць, пабаяўся савецкіх улад. Я ведаў, што зрабіў вялікую памылку, але добра гэта зразумел, калі апынуўся на Захадзе і асабліва ў Аўстраліі, дзе я жыву 11 год.

Я і іншыя мае землякі не раз гаварылі, чаму не прыйшоў той розум у галаву нам раней, на Радзіме, чаму мы пайшлі супраць сваёй Радзімы і вымушаны бадзяцца па чужых краінах. Я вам напісаў гэта пісьмо таму, каб вы не думалі, што я і да гэтага часу вораг сваёй Радзімы. Былі ў маім жыцці такія памылкі, больш яны не паўтараюцца. І зараз ёсць ворагі нашай Радзімы, але іх мала, і мы даем ім добры адпор. Асабліва з заходніх абласцей Украіны ёсць заядлыя нацыяналісты, гавораць, што мы яшчэ вызвалім Украіну ад бал-



шавікоў. Я ім гаварыў, што ваша Украіна ёсць вольная і вам больш Украіны не бачыць. Мой сусед, заядлы бандэравец, хадзіў у паліцыю скардзіцца, што я з'яўляюся камуністам, што я атрымліваю савецкія газеты і часопісы. А я яму параў, каб ён чытаў савецкія газеты і больш ведаў, як людзі жывуць на Украіне. І яму гавару: можа з тваёй галавы выйдзе дурман, які ўклалі бандэраўскія бандыты.

З пашанай да вас ІВАН П.

Аўстралія.

* * *

Паважаная Беларуская секцыя Камітэта!

2 мая атрымаў вашу паштоўку з віншаваннем са святна 1-е Мая. Я быў вельмі ўзрадаваны паштоўкай. А мой сын, убачыўшы на канверце марку з партрэта Юрыя Гагарына, стаў крычаць і танцаваць. Крычыць: «Тата! Мы першыя атрымалі пісьмо з паштовай маркай Юрыя Гагарына! Гэта пісьмо прыйшло з нашай Радзімы, дзе на паштовай марцы першы касманаўт Юрыя Гагарын».

Паштальён напросіў сына, каб ён падарыў яму адну марку з партрэта Юрыя Гагарына. Паколькі на канверце было дзве маркі, мы вырашылі падарыць адну паштальёну.

Яшчэ раз дзякую вам за такі вялікі падарунак. Прашу вас, калі будзеце пісаць мне, то прысылаце з паштовай маркай Юрыя Гагарына. Усе дзеці просяць майго сына падарыць ім маркі з Гагарыным.

З гарачым прывітаннем бацька і сын

ІВАНОВЫ.

ФРГ.

Тамара Аляксандраўна Гарбатыўская — лепшая снавальшчыца Гомельскай панчошна-трыкатажнай фабрыкі імя 8-га Сакавіка.



ГАНАРОВЫ САЛДАТ ЖАЛЕЗНАЙ ДЫВІЗІІ

У лясках Магілёўшчыны, вядаль ад вялікіх шляхоў, згубілася вёска Аноціна — невялікая, непрыкметная. Да Вялікай Айчыннай вайны аб ёй мала хто ведаў і ў сваім — Крычаўскім раёне. Цяпер жа аб вёсцы Аноціна ведаюць далёка за межамі Беларусі. А яе жыхару калгасніку Змітру Цяпіну прысвоена званне Ганаровага салдата старэйшай воінскай часці, якая была створана асабіста Уладзімірам Ільчычам Леніным. — Жалезнай дывізіі.

...Гэта было спякотным летам грознага 1941 года. Выкарыстоўваючы перавагу раптоўнага, зладзейскага нападу і часовую перавагу ў салдатах і тэхніцы, нямецка-фашысцкія арміі наступалі, ірваліся ўглыб нашай краіны. На беларускай зямлі з танкавымі полчымі Гудэрыяна прыняла няроўны бой слаўная Жалезная дывізія.

Дывізія нарадзілася летам 1918 года ў поўным грамадзянскай вайны. За выключную мужнасць і гераізм, праяўленыя байцамі ў баях з белгвардзейцамі на Волзе — пад Самарай і Сібірскам (зараз Ульянаўск) — урад маладой Савецкай рэспублікі прысвоіў ёй назву Самара-Ульянаўскай Жалезнай і ўзнагародзіў Ганаровым Рэвалюцыйным Чырвоным Сцягам. Пад гэтым сцягам дывізія граміла белых і інтэрвентаў, ахоўвала мірную працу савецкіх людзей у гады сацыялістычных пяцігодак, штурмавала лінію Манергейма ў час вайны з белафінамі. Пад гэтым сцягам байцы 24-й Самара-Ульянаўскай Жалезнай, двойчы Чырвонасцяжнай дывізіі вялі і зараз няроўны, смяротны бой з фашысцкімі полчымі. У цяж-

кіх баях пад Магілёвам сталі на смерць байцы і камандзіры Жалезнай. Лясамі і балотамі выходзілі яны з варожага акружэння, і вогненнае яго кола было чырвоным. Дывізія жыла і змагалася!

Але сцяг? Сімвал воінскай славы і гонару — сцяг! Ён быў давераны старшаму палітруку Аляксандру Барбашову. Толькі той не прыйшоў з акружэння. Ні яго, ні сцяга не было...

...Не, не здрадзіў Радзіме камуніст Аляксандр Барбашов! Ён быў верным ёй да апошняй мінуцы свайго жыцця. Аб падрабязнасцях гераічнай яго гібелі стала вядома толькі праз дваццаць восем месяцаў. Гэта здарылася так...

У групе іх засталася трое — Барбашов і яшчэ два байцы. Знясілены, паранены ў апошніх баях, 6 жніўня яны выйшлі на балышак, што вёў да горада Чарыкава. Месца, здаецца, зацінае. За балышаком, каля лесу, прытулілася вёсачка. Хутчэй бы туды, крыху адпачыць... І зноў — у дарогу.

Але не паспелі Барбашов і яго баявыя сябры перайсці дарогу, як раптам лясное зацішша прарваў рокат машын і з-за пароту паказалася варожае аўтамашына. Усё адбылося хутка і нечакана...

Нашых байцоў заўважылі. Фашысты адкрылі агонь. Аслабеўшы ад ран, стомленыя ад доўгай хадзі, тры чырвонаармейцы прынялі няроўны бой... Вось упаў адзін, кулі пранізвалі яшчэ аднаго байца. Да апошняга трона, да апошняга ўдару сэрца

адстрэляваўся Барбашов, пакуль не зрашпацілі яго ворагі!

Калі фашысты паехалі з вёскі, тры яе жыхары пайшлі пахаваць герояў. Сэрца сціскалася ад болю ў шасцідзесяцігадовага калгасніка Змітра Цяпіна — яму здавалася, што гэта родныя яго сыны паляглі тут, ля вёскі Аноціна, абдымаючы рукамі беларускую зямлю, дзеся шчасця якой прынялі яны смерць. Баражліва, нібы баючыся прычыніць забітаму болю, расшпіліў стары ватоўку на адным з паўных герояў... і выцягнуў з-пад яе чырвонае палотнішча. Цяпін разгарнуў яго: то быў прабіты кулямі сцяг. Сцяг! Стары салдат, удзельнік руска-японскай і першай сусветнай войнаў, георгіеўскі кавалер, ён ведаў, што такое сцяг!

Сваю знаходку Цяпін спачатку захоўваў дома, а потым, загарнуўшы ў плашч-палатку, захаваў побач з магілай герояў. Дома хаваць было небяспечна. Немцы і паліцаі аб нечым пранухалі: у вёсцы нехта прагаварыўся. Цяпіна выклікалі на допыт, білі, дазнаваліся, аб якім гэта сцягу гавораць і дзе ён захаваны. Але стары цвёрда стаяў на сваім: ён нічога не ведае.

Дваццаць восем месяцаў захоўваў беларускі калгаснік воінскую святыню. А ў пачатку кастрычніка 1943 года гераічная Чырвоная Армія вызваліла Аноціна ад фашысцкіх захопнікаў. Аднойчы на вясковай вуліцы спынілася штабная машына. Да камандзіра, які вылез з яе, падыйшоў падцягнуты, бадзёры стары з чорнай бародай і па-ваеннаму адрапартаваў:

(Заканчэнне на 4-й стар.)

ГАВОРАЦЬ СВЕДКІ

Абрамчык быў такім жа гітлераўскім памагатым

Прачытаўшы ў газеце «Голас Радзімы» выступленні аб злачынных дзеяннях Беларускай буржуазных нацыяналістаў у перыяд Вялікай Айчыннай вайны, я хацеў бы таксама раскажаць аб іх злачыннай дзейнасці ў Германіі, якая мне асабіста вядома.

У сваім выступленні я хачу раскажаць аб беларускіх буржуазных нацыяналістах з так званым «берлінскага камітэта самапомачы». Гэты камітэт быў створаны ў 1942 годзе па ўказанню немцаў здраднікамі беларускага народа і выкарыстоўваўся для «працоўкі» беларусаў з ліку ваеннапалонных у антысавецкім друку. Я таксама, будучы ваеннапалонным, быў уцягнуты ў гэты камітэт і працаваў у ім па гаспадарчай лініі. У сувязі з гэтым злачынная дзейнасць камітэта мне добра вядома. Вярховады камітэта Абрамчык, Грынкевіч, Калоша, Букатка вербавалі шляхам ашуканства беларусаў,

атручвалі іх антысавецкай прапагандай, заклікаючы да супрацоўніцтва з нямецкімі фашыстамі. Знаходзячыся ў камітэце, я бачыў, як туды прыязджалі з акупіраванай немцамі Беларусі Астроўскі з Кушалем і іншыя памагатыя гітлераўцаў. Наколькі мне вядома, цяпер яны знаходзяцца за мяжой і працягваюць сваю злачынную дзейнасць супраць сваёй Радзімы і народа, атрымліваючы за сваю работу міласціну ад імперыялістаў.

Усе тыя беларусы, якія былі ашуканы імі, у большасці правільна разабраліся ў сваіх памылках, праклінаюць і клямяць ганьбай дзейнасць нацыяналістаў. Я, як і многія іншыя мае землякі, таксама асуджаю дзейнасць беларускіх нацыяналістаў і заклікаю ўсіх тых асоб, якія яшчэ не вызваліліся ад нацыяналістычнага дурману, пакончыць з гэтай гнілой ідэалогіяй.

С. КАЛАШЧУК.

АШУКАНСТВА РАСКРЫЛАСЯ

Нялёгка ўспамінаць аб памылках юнацтва, але іншы раз гэта важна і трэба. У 1941 годзе, калі гітлераўская Германія па-разбойніцка, без аб'яўлення вайны напала на Савецкі Саюз, наша сям'я аказалася на часова акупіраванай тэрыторыі. Прыгожымі абяцаннямі, ашуканствам, пагрозамі беларускім буржуазным нацыяналістам удалося ўцягнуць мяне, шаснаццацігадовага хлопца, у антысавецкую арганізацыю, у так званы «саюз беларускай моладзі». У яго вербавалі юнакоў, пачынаючы з чатырнаццацігадовага ўзросту.

Нам прапаведвалі, што мы закліканы будаваць «шчаслівае» жыццё для беларускага народа. Ашуканыя, мы спачатку так і думалі. Але, як кажуць, шыла ў машыну не схаваеш. Хутка ашуканства раскрылася — нас адправілі ў Германію працаваць на фашыстаў. Гэта адкрыла нам вочы — я і большасць маіх таварышаў парвалі ўсе сувязі з нацыяналістычнай арганізацыяй.

З тых часоў прайшло больш шаснаццаці год. Савецкая ўлада прадаста-

вила мне магчымасць выкупіць сваю віну. Сумленнай працай, усімі сваімі паводзінамі, актыўным удзелам у грамадскім жыцці я даказаў, што вызваліўся ад таго дурману, якім старанна нашпigoўвалі нас буржуазныя прыхвасні.

Зараз я ганаруся тым, што маю права на працу, на адпачынак. Споўнілася мая заветная мара — я займаюся ў вярхернім тэхнікуме. Я ганаруся тым, што нароўні з усімі карыстаюся правамі савецкага чалавека, што разам з усімі ўношу свой пасільны ўклад у будаўніцтва самага справядлівага грамадства на зямлі — камунізма.

У сучасны момант за мяжой, пад крыльцямі ў імперыялістаў, прыгрэлася недабітая верхавішка беларускіх буржуазных нацыяналістаў. Яны выдумляюць небывылыя аб жыцці нашага народа, вядуць падрыўную дзейнасць супраць Савецкага Саюза і краін народнай дэмакратыі. Яны спадзяюцца на падтрымку беларусаў.

Не выйдзе, панове! Не суджана збыцца вашым карварным задумам. Вашы ан-

тысавецкія выпадкі нікога не ашукваюць.

Беларусы — паўнапраўныя члены ў сям'і братніх народаў. Непазнавальна змянілася Беларусь за гады Савецкай улады. З адставай украінны царскай Расіі яна ператварылася ў індустрыяльную рэспубліку з добра развітай сельскай гаспадаркай, аснапчонай перадавай навукай і тэхнікай. У рэспубліцы вырасталі новыя галіны, якіх не ведала старая Беларусь: металапрацоўчая, трактарная, аўтамабільная, хімічная і іншыя. Пабудавана сетка бальніц, школ, вышэйшых і сярэдніх навучальных устаноў. Гэта ажыццёўлена пры ўдзеле і бескарыслівай дапамозе рускага, украінскага і іншых народаў Савецкага Саюза.

Хіба далі б гэта беларускаму народу буржуазныя нацыяналісты, якія на словах выдаюць сябе за прыхільнікаў народа, а на справе выслужваюцца перад імперыялістамі? Не і не!

Я асуджаю дзейнасць беларускіх нацыяналістаў, якіх антынародную і варожую. І. САМКОВІЧ.

